

MASCOTISME / PELUXISME – ÈTICA DE LES MASCOTES

Pot semblar una bestiesa típica de primer món i de gent molt *guai*, ben alimentada; però el tema del tracte als animals domèstics cada cop interessa més i no per casualitat. Cada vegada hi ha més animals domèstics a les ciutats i la qüestió de com cal tractar-los (és ètic tenint un animal de camp en un pis petit?) no és absurda. L'ètica de les mascotes (mascotisme) es planteja el tema del dolor animal que sovint és inferit –sinistra paradoxa– per gent que diuen que els estimen.

Tenim dret a ser “propietaris” d'un animal? És tolerable que alguns “amos” tractin les seves mascotes com si fossin de peluix (peluixisme), els vulguin donar forma humana, els tractin com nens petits, etc.? Hi ha animals que mai haurien de ser mascotes? Una iguana que viurà vint anys ha d'estar en un terrari sola tota la seva vida? Un titi de cap blanc ha d'estar en una gàbia d'un domicili particular? I un goril·la en un zoològic? És acceptable castrar un gat o un gos? I tallar la cua d'un gos? I donar medicació a alguns animals per reduir-los el període de zel?

Explotar un animal amb una vida emocional pròpia per a les nostres necessitats o interessos personals (sobretot per a necessitats psicològiques de persones humanes emocionalment devastades) no és acceptable. Però és un cas dissortadament prou comú. Les mascotes poden tenir rols substitutoris però aquesta no és la situació ideal, ni desitjable. Moltes persones que tenen mascotes no els brinden un refugi, sinó que els usen per pures necessitats emocionals substitutòries i, o bé els “malcrien” i n'abusen, o els tracten amb violència. Tenim dret a fer un “ús” de les mascotes pensant només en les nostres necessitats i interessos? Una tinença responsable dels animals domèstics hauria de ser exigible d'una manera molt òbvia. I s'ha d'entendre que contra els animals no només s'exerceix violència física, sinó també violència emocional per part de persones sovint neuròtiques i que no es reconeixen com a tals.

En bona teoria, un animal de companyia pot acompanyar en la vida dels humans i enriquir emocionalment les persones que els cuiden; però cap animal domèstic o salvatge no s'ha de confondre amb l'humà, ni amb un nen petit. Agafar-se al peu de la lletra la frase que diu que els gossos són “els millors amics de l'home” porta a absurds. Quan se'ls tracta com allò que no són els animals pateixen. Sota aparença d'altruisme es produeixen autèntics abusos contra la integritat emocional de moltes mascotes. Tractar-los com si fossin personetes és cruel: implica desconèixer el paper específic dels instints, de les emocions i de la territorialitat, diferents a cada espècie. L'animal no humà és un subjecte i no ha de ser tractat com un objecte. A més cosificar-lo o humanitzar-lo infantilment (per exemple posar-li “vestidets” com si fos un

nen) és contraproductiu. Problemes alimentaris i estrès són habituals en les mascotes que se les sotmet, per exemple a tractaments “estètics” (com ara tenyir-los) o quan se’ls porta a braços “perquè no es cansin”. Conductes agressives entre animals, lladrucs excessius, automutilació d’algunes mascotes etc., són molt sovint conseqüència de la profunda ignorància (i del profund narcisisme) dels seus “amos”. Pitjor és encara la situació amb animals no domèstics. Els gats i els gossos han coevolucionat amb els humans, però les serps i els crancs de riu, no.

Com deia Konrad Lorenz, la gossa és, de tots els animals no-humans, el que més s’acosta als humans, el que millor els entén – i no deixa de ser paradoxal i lamentable que “gossa” sigui un insult (en francès “*chienne de vie*” és una vida de merda i en castellà ser “*hija de perra*” es del pitjor!). Però la proximitat emocional no és identitat emocional i un animal domèstic ha de tenir dret al seu espai, a la seva sexualitat i, en el possible, a la seva pròpia vida, no a una vida substitutiva.

A Barcelona l’any 2017 hi havia un gos cada 10 veïns i això planteja la responsabilitat dels propietaris d’animals de forma urgent i al Regne Unit gairebé una de cada dues llars tenen algun animal domèstic. No cal entrar ara en la contradicció òbvia que significa, en termes de civilització, donar una vida regalada a les mascotes mentre tenim milions d’animals que són sacrificats cada dia en escorxadors industrials. Estem molt atents a les necessitats de les mascotes, mentre no ens importa gens la vida de bous, vaques, ovelles i porcs que serveixen per a l’alimentació industrial. La vida sovint depèn de l’atzar i és injusta – i ho és també per als animals no humans, de manera que n’hi ha que tenen més sort que altres. Però una cosa és la sort i l’altra el dret. És per això que convindria reflexionar sobre temes com ara si tenim “dret” a disposar de la vida d’altres éssers vius, fins i tot per raons estètiques (tallar el pèl a un gos o posar-lo ulleres és tornar-lo ridícul?).

Deixar abandonat un animal domèstic perquè hem d’anar a treballar no és igual quan ho fem al camp o en una habitació minúscula i mal ventilada d’un pis urbà. Si no toleraríem la castració d’un humà, ho hem de tolerar en una mascota? Com que vivim en un món de classes mitjanes, on molta gent té vides solitàries, sovint infantilitzades i neuròtiques, tendim també a infantilitzar i a neurotiziar les mascotes i no les contemplem com el que són: éssers vius, territorials, de vegades potencialment agressius i emocionalment complexos. El tracte ètic a les mascotes segurament no és la qüestió més urgent de la vida en un món encara hi ha tanta misèria entre els humans. Però tampoc no és una qüestió a menystenir perquè parla de respecte a tota forma de vida.